

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VII. Convenienter etiam dicitur (cum S. Thoma) peccata specie
distingui, vel 1. penes objecta specie diversa in esse moris, vel 2. penes
oppositos peccandi modos circa idem objectum, videlicet ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

ta, fama, & bona fortunæ, sint bona diversa rationis, etiam in esse moris, quæ proinde specialem honestatem in esse moris refundunt in actus, quorum sunt objecta: quia scilicet alia est ratio, aliusque modus conservandi vitam, alius conservandi famam, alius conservandi bona fortunæ, ob speciales quæ circa hæc occurrunt difficultates. Alia proinde est ratio exercendi iustitiam, servando vitam; alia servando famam, &c. ob speciales quæ circa hæc occurrunt difficultates. Et sicut necesse est diversas specie virtutes esse circa diversas materias, in quibus ratio diversimodè adinvenit medium, juxta D. Thomam q. 2. de malo a. 6. ita necesse est diversas specie perfectiones ejusdem virtutis esse circa diversas materias, in quibus ratio diversas specie habet superare difficultates.

CAPUT VII.

Convenienter etiam dicitur (cum S. Thoma) peccata specie distingui, vel 1°. penes objecta specie diversa in esse moris, vel 2°. penes oppositos peccandi modos circa idem objectum, videlicet per excessum & defectum, vel 3°. penes diversas specie circumstantias.

46 **H**anc assertionem quoad omnem sui partem exprimit S. Doctor loco proxime relato, & I. 2. q. 72. a. 1. ubi idipsum probat ad 1. quia peccatum non est pura privatio, sed est actus debito ordine privatus. Actus autem voluntarii (ait in corpore) distinguuntur specie secundum objecta, ut in superioribus ostensum est, videlicet q. 18. a. 2. Unde sequitur quod peccata proprie distinguantur specie secundum objecta, sive secundum ordinem ad illa: cum ordo ad objectum sit ipsis essentialis, & voluntas quodammodo transformetur in objecta, quæ vult & amat, juxta illud Osee 9. *Facti sunt abominabiles, sicut ea quæ dilexerunt.* Ubi Rupertus: *Talis est unusquisque, quale est quod diligit.* In priori verò loco idipsum sic declarat: *Objectum diversificare potest peccati speciem dupliciter. Uno quidem modo materialiter; alio modo formaliter. Materialiter quidem per oppositum ad virtutes. Differunt enim virtutes specie secundum quod ratio medium adinvenit in diversis materiis: puta iustitia est secundum quod ratio medium constituit in commutationibus, & distributionibus, & hujusmodi actionibus. Temperantia autem secundum quod in concupiscentiis. Fortitudo secundum quod in timoribus & audaciis. Et sic de aliis. Nec debet alicui inconueniens videri, si diversificantur species virtutum, secundum diversas materias (non obstante quod diversitas materia consueverit esse causa diversitatis, non specierum individuorum) quia, etiam in naturalibus, diversitas materie diversitatem in specie causat, quando diversitas materia, diversitatem forma requirit. Unde & in moralibus necesse est diversas specie virtutes esse, circa*

diversas materias, in quibus ratio diversimodè adinvenit medium. Sicut in concupiscentia adinvenit medium refranando. Unde & virtus in eis constituta propinquior est defectui, quam superabundantia, ut ipsum temperantia nomen ostendit. In audaciis autem & timoribus non retrahendo, sed magis impellendo, ratio adinvenit medium. Unde virtus in his constituta propinquior est temperantia, quam defectui, ut ipsum fortitudinis nomen ostendit. Et similiter est videre in cæteris. Sic ergo & per oppositum ad virtutes, peccata specie differunt, secundum diversas materias, puta homicidium, adulterium, & furtum... Sed quia circa unam materiam, cum sit una virtus, contingunt esse peccata specie diversa, oportet secundo considerare formaliter diversitatem speciei in peccatis, prout scilicet peccatur, vel secundum superabundantiam, vel secundum defectum (sicut differt timiditas à presumptione, & illiberalitas à prodigalitate) vel secundum diversas circumstantias, sicut species gula distinguuntur secundum ea quæ in hoc versu continentur: praproperè, lautè, nimis ardemè, studiosè.

Dum verò S. Doctor ait, peccata specie 47 distinguuntur secundum objecta, sensus non est, quòd ad specificam diversitatem peccatorum, requiratur specifica diversitas objectorum: cum circa unum idemque objectum admittat specificam diversitatem peccatorum, vel utique secundum oppositos modos tendendi in illud objectum, vel secundum diversas circumstantias, ut proxime vidimus. Sensus ergo est, quòd quoties duorum pluriumve actuum peccaminosorum, unus tendit in unum objectum, alter non in illud, sed in aliud specie diversum in genere moris, actus illi peccaminosi specie differant.

Non solum autem peccata specificantur secundum objecta formalia, seu motiva; verum etiam secundum materialia, in quæ voluntas fertur, quando in illis inesse cognoscitur specifica diversitas in esse moris. Ad contrahendam quippe malitiam cujusque objecti, seu materialis, seu formalis, sufficit quòd homo voluntariè feratur in objectum illud contra legem. Neque enim ad contrahendam malitiam adulterii v. g. necesse est quòd homo feratur in uxorem alienam, formaliter ut alienam; neque ad contrahendam malitiam furti facilegi, necesse est ut feratur in rem sacram, formaliter ut sacram; sed satis est quòd sciens & volens, contra legem, feratur in illam, quæ est uxor aliena, quæ est res facta, &c. rametì motivum propter quod voluntas fertur in uxorem alienam, præcisè sit, quia est femina pulchra & delectabilis; & motivum propter quod fertur in rem sacram, præcisè sit, quia est sibi commoda, &c. Unde contingit actum invariabilem in specie physica, variari in specie moris; & contra actus specie physica diversos, esse ejusdem speciei in genere moris, ut patet in furto auri & argenti, & in exemplo quod adfert S. Doctor I. 2. q. 72.

a. 6. Nam (inquit) ad eandem speciem homicidii pertinet jugulatio, lapidatio, & perforatio, quamvis actus sint specie differentes secundum speciem naturae.

- 49 Ex hoc itaque quoddam ad specificam diversitatem actuum in esse physico, non sufficit specifica diversitas objectorum materialium, non continuo sequitur idem dicendum de specifica diversitate actuum peccaminosorum in esse moris. Quia actus physici specificantur ab objecto, sumpto in ea ratione, sub qua illud attingunt: peccata vero in esse moris, specificantur ab objectis suis, sumptis in ea ratione, sub qua prohibentur per legem; per quam non solum prohibetur voluntarie ferri in uxorem alienam v. g. formaliter ut alienam, ut patet ex praecepto, *Non concupisces uxorem proximi tui, &c.*

CAPUT VIII.

Regula ad dignoscendam specificam peccatorum diversitatem penes circumstantias specie diversas.

- 50 **D**istum est capite praecedenti 1°. peccata specie distingui, vel secundum objecta specie diversa in genere moris; vel secundum oppositos modos tendendi in idem objectum; vel secundum diversas specie circumstantias. Et ratio postremae partis est, quia sicut actus humani ultra primariam moralitatem, quam habent ex objecto, aliam secundariam habent ex circumstantiis (ut ostensum est l. 4. cap. 1. à simili ex rebus naturalibus, quae ultra perfectionem primariam, quam habent ex sua forma, aliam secundariam habent ex accidentibus: circumstantiae quippe sunt accidentia quadam humanorum actuum) sic ultra primariam speciem, quam habent ex objecto, aliam secundariam habent ex circumstantiis. Unde Tridentinum sess. 14. c. 5. & can. 7. definit, circumstantias, quae peccati speciem mutant, necessarii esse confitendas.

§. I.

Traduntur regulae generales dignoscendi specificam diversitatem penes circumstantias.

- 51 **P**rima regula: quando circumstantia facit actum repugnantem cum virtute aliqua, cui alioqui non repugnat, circumstantia illa mutat speciem actus peccaminosi.

Paret in circumstantia rei sacrae, quae (secundum omnes) furti speciem mutat: quia facit illud repugnare virtuti religionis, quod alioqui solum repugnaret virtuti iustitiae. Et ratio est, quia ubi est repugnantia ad diversas specie virtutes, ibi diversa specie privationes debita rectitudinis, ut constat ex dictis n. 44. ibi ergo malitiae specie diversa.

- 52 **S**ecunda regula: circumstantia aliqua mutare potest speciem actus peccaminosi, tamen non faciat actum repugnare alteri virtuti. Pa-

ter ex dictis n. 45. & 46. recessus quippe ab eadem virtute, tam varius esse potest, ut unus ab altero specie differat, ut ibi vidimus ex sancto Thoma.

Tertia regula: omnis & sola circumstantia novam peccati speciem superinducit, quae ex seipsa specialem habet repugnantiam cum lege aeterna, quam non habet actus praescindendo ab illa circumstantia; si enim ex seipsa non habet specialem repugnantiam, sed eam jam constitutam invenit in actu cuius est circumstantia, ex seipsa dare nequit, quod ex seipsa non habet. Nequit igitur ex seipsa dare novam moris speciem, nec proinde specificam inducere diversitatem; licet praexistentem notabiliter augere possit.

Unde quia multum & parum, intensum & remissum, & similia, ex seipsis non habent speciem moris (tollere enim aliquid in magna, vel parva quantitate, ibi sistendo, nec praecipitur, nec prohibetur, nec de eo ut sic, regula ulla moris quidquam statuit; nec proinde ut sic praecise moralitatem ullam habet) addita actui non mutant speciem illius. Econtra quia iniustitia, quae est in accessu ad conjugem alterius, ex seipsa, & non ex aliquo praesupposito, est in specie motis (in specie scilicet iniustitiae) addita simplici fornicationi, mutat speciem illius. Similiter irreverens contrectatio rei sacrae, quia ex seipsa, & non ex aliquo praesupposito, est in specie sacrilegii, videlicet irreverentiae in rem sacram, addita furto v. g. facit furtum de non sacrilego, sacrilegum, sicque mutat speciem. Et sic de aliis. Ideoque regulam hanc expressè tradit S. Thomas in verbis n. 32. relatis ex l. 2. q. 18. a. 11.

Quarta regula: circumstantia quantitatis objecti, ut multum, parum, &c. vel ipsius actus, ut intensio, duratio, frequentia, &c. non mutant speciem actus, ex parte conversionis: quamvis circumstantia quantitatis objecti eam mutet ex parte aversionis, quando de veniali peccato facit mortale.

Prima pars patet ex proximè dictis, sicut & ex dictis n. 32. 33. & 34.

Secunda pars vero patet ex dictis n. 35. Videtur potest quoad priorem partem S. Thomas l. 2. q. 88. a. 5. ad 1. ubi dicit, quod *diurnitas non est circumstantia trahens in aliam speciem, similiter nec frequentia, vel assiduitas, nisi forte per accidens ex aliquo supervenienti. Non enim aliquid acquiritur novam speciem ex hoc quod multiplicatur, vel protelatur, nisi forte in actu protelato, vel multiplicato superveniat aliquid quod variet speciem, puta inobedientia, vel contemptus, vel aliquid ejusmodi.*

§. II.

Ex allatis regulis, deducitur Corollarium primum de circumstantia quis.

Collige 1°. circumstantiam quis aliquando superinducere novam malitiae speciem; aliquan-